

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 291/2019-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojмира Mamojku (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ondrejom Krempaským, Račianska 66, Bratislava, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21 Co 228/2016 z 26. septembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21 Co 228/2016 z 26. septembra 2017 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21 Co 228/2016 z 26. septembra 2017 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 598,26 € (slovom päťstodeväťdesiatosem eur a dvadsaťšesť

centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ondreja Krempaského, Račianska 66, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozsudku a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 291/2019-15 z 2. júla 2019 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) účinného od 1. marca 2019, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 21 Co 228/2016 z 26. septembra 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa došla 2. februára 2018 bola prijatá na ďalšie konanie už za účinnosti nového zákon o ústavnom súde. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca domáhal na Okresnom súde Prešov od Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom financií Slovenskej republiky, ako žalovaného zaplatať sumu 3 437,97 eur z titulu náhrady škody spôsobenej nezákonným úradným postupom a nezákonným rozhodnutím Colného úradu v Prešove. Okresný súd Prešov rozsudkom sp. zn. 29 C 37/2015 zo 6. apríla 2016 žalobe čiastočne vyhovel, uložil žalovanému zaplatiť náhradu škody vo výške 3 132 eur spolu s 5,05 % úrokom z omeškania ročne od 25. februára 2015 do zaplatať a vo zvyšnej časti

žalobu zamietol; v časti 174,05 eur konanie zastavil, pretože v tejto časti sťažovateľ zobral svoj návrh späť. Zároveň rozhodol, že o trovách konania rozhodne do 30 dní. Na základe odvolania žalovaného krajský súd ústavnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu „vo vyhovujúcej časti výroku“ zmenil tak, že žalobu o 3 132 eur zamietol.

4. Podľa sťažovateľa napadnutý rozsudok krajského súdu je arbitrárny, založený na jeho svojvôli, pričom rozsudok súdu prvej inštancie bol zmenený bez existencie právneho dôvodu. Sťažovateľ osobitne argumentuje tým, že právny názor krajského súdu o tom, že nie je protiprávnym konaním, ak fyzická osoba má v držbe spotrebiteľské balenie cigariet, ktoré nie je označené kontrolnými známkami v súlade so zákonom, „nemá oporu v § 41a ods. 1 písm. a) zákona č. 106/2004 Z.z. v znení noviel, ktorý takéto konanie kvalifikuje ako priestupok (v § 41 ods. 1 písm. a) ako správny delikt), pričom zákon nepripúšťa žiadny liberačný dôvod. Ak z toho potom krajský súd vyvodil záver, že sťažovateľovi škoda nevznikla, že škoda bola predčasne uplatnená, že jeho majetok sa neznížil a že škoda by vznikla len vtedy, ak by colný orgán takéto konanie začal a bol by sťažovateľ povinný pokutu zaplatiť alebo by došlo k znemožneniu užívania predmetného tovaru (bod 24, 26 rozsudku), tieto závery súdu nemajú oporu v právnych predpisoch, na ktoré poukázal, ani vo vykonanom dokazovaní v konaní na súde prvej inštancie, kde všetky podmienky vzniku zodpovednosti za škodu boli riadne preukázané. Sťažovateľ vytkol krajskému súdu, že nekriticky prevzal ničím nepodloženú argumentáciu žalovaného a tým považuje jeho rozhodnutie za svojvoľné.“

5. Sťažovateľ v závere svojej ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/228/2016 - 141 zo dňa 26.09.2017 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/228/2016 - 141 zo dňa 26.09.2017.

3. Krajský súd v Prešove je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia, advokátovi JUDr. Ondrejovi Krempaskému vo výške 325,42 Eur (1 úkon 153,50 € prevzatie

zastúpenia, 1 podanie sťažnosti - 2 právne úkony podľa § 11 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z.,) a 18,42 € režijný paušál (2 x 9,24 €) + 65,08, Eur DPH celkom 390,05 Eur do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu. “

6. Na zasadnutí pléna ústavného súdu 16. októbra 2019 bol schválený Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“), ktorý nadobudol účinnosť 17. októbra 2019. V zmysle tohto rozvrhu práce je Mojmir Mamojka (sudca spravodajca) členom tretieho senátu ústavného súdu. V súlade s čl. X bodom 7 rozvrhu práce vecí, na ktorých prerokovanie boli od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 príslušné prvý senát ústavného súdu alebo druhý senát ústavného súdu v zložení platnom v období od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 a v ktorých bolo v tomto období vydané rozhodnutie o prijatí návrhu na ďalšie konanie, prerokujú tieto senáty v pôvodnom zložení (platnom v období od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019). Prvý senát ústavného súdu v rozhodnom období pracoval v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Mojmir Mamojka. Vzhľadom na uvedené rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. I. ÚS 291/2019 prvý senát ústavného súdu v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

7. Na výzvu ústavného súdu podaním sp. zn. Spr 389/19 doručeným ústavnému súdu 20. novembra 2019 predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že krajský súd v predmetnej veci konal v medziach svojej právomoci, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, majú oporu v obsahu spisového materiálu a v napadnutom rozsudku boli dané odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Podľa jej názoru postup krajského súdu a obsah jeho rozhodnutia je zákonný a preskúmateľný, niet preto dôvodu na vyslovenie porušenia základných práv, ktorého sa domáha sťažovateľ. Predsedníčka krajského súdu zároveň

k vyjadreniu priložila obsahovo obdobné vyjadrenie predsedníčky senátu 21 Co k podanej ústavnej sťažnosti.

7.1 Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

8. K vyjadreniu krajského súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj sťažovateľ. Vo svojej replike doručenej ústavnému súdu 28. novembra 2019 uviedol, že vyjadrenie krajského súdu je formulované vo všeobecnej rovine, nereaguje na jeho právnu argumentáciu a nezmenilo jeho právny názor uvedený v podanej ústavnej sťažnosti. Právny názor krajského súdu uvedený v napadnutom rozsudku podľa sťažovateľa *„bez najmenších pochybností mení zmysel a účel zákona 106/2004, účinného ku dňu vydania prvostupňového rozhodnutia v správnom konaní“*. Sťažovateľ ďalej argumentoval, že *„... aj prechodné a záverečné ustanovenia zák. č. 106/2004 Z.z. (zmenám vykonaným v jednotlivých rokoch) potvrdzujú správnosť argumentácie sťažovateľa. V nich je výslovne ustanovené, že ak došlo k zmene kontrolných známok, tak vždy platili do určitej doby pôvodne kontrolné známky a po tomto dátume sa pôvodne kontrolné známky, resp. cigarety nimi označené považovali za cigarety neoznačené (§ 44e ods. 3, 44f ods. 3, 44i ods. 6 atď.).*

Z citovaných ustanovení ako aj z ustanovení § 41 ods. 1 písm. a) a 41a ods.1 písm. a), vymedzujúcich skutkovú podstatu správneho deliktu a priestupku citovaného zákona nesporne plynie záver, že skladovanie, prepravu a predaj cigariet neoznačených takou kontrolnou známkou, ktorá nezodpovedá právnym predpisom v čase, keď sa predaj, preprava, skladovanie uskutočňuje, je porušením zákonnej povinnosti a napĺňa znaky vyššie uvedených deliktov. To, že zákon nerozlišoval či tovar prepravuje, skladuje, ponúka na predaj podnikateľ alebo fyzická osoba, jednoznačne vyplýva zo samostatných skutkových podstát, ktoré ponuku na predaj, prepravu, skladovanie takýchto cigariet v tom čase sankcionovali, a preto odmietnutie prevzatia cigariet sťažovateľom bolo konaním, ktoré je v súlade s právom. Za konanie v rozpore s právom bol práve postup colných orgánov, ktoré v čase, keď sa pokúsili o odovzdanie cigariet vedeli, že v okamihu prevzatia neoznačených cigariet sa sťažovateľ vystaví sankcii. Z hľadiska právnej istoty a predvídateľnosti rozhodnutí správnych orgánov, pri jednoznačnom znení zákona a vymedzení skutkových podstát nie je možné postaviť závery na hypotetických úvahách.

Z uvedeného nesporne vyplýva, že nebolo v záujme štátu, aby po zákonom určenej lehote mohli byť v obehu aj spotrebiteľské balenia cigariet, ktoré nie sú označené kontrolnými známkami podľa novej právnej úpravy. Práve obmedzenie lehoty na súbežné nakladanie s cigaretami označenými kontrolnými známkami podľa novej právnej úpravy a nakladanie s cigaretami označenými kontrolnými známkami, ktoré neboli v súlade s platnou právnou úpravou, zabraňovalo daňovým únikom a nevytváralo podmienky na prípadne podvody a daňové úniky. Zákon sankcionoval konanie vymedzené v skutkových podstatách bez ohľadu na to, či spôsobom vymedzeným v nich nakladala fyzická alebo právnická osoba. Výklad vyššie uvedených právnych predpisov Krajským súdom SR je v rozpore s princípmi právnej istoty, predvídateľnosťou rozhodnutí správnych orgánov. Ani v jednom z konaní na všeobecných súdoch, nebol predložený žalovaným listinný dôkaz (napr. rozhodnutie) z obdobia, kedy u sťažovateľa došlo k zaisteniu spotrebiteľských balení cigariet, že orgány finančnej správy, vykladali právne predpisy (aj keď podľa názoru sťažovateľa by išlo o výklad odporujúci nielen zmyslu a účelu zákona), tak extenzívne ako to uviedli v podanom odvolaní a ktorý do svojich záverov prevzal Krajský súd v Prešove.

Sťažovateľom boli v konaní o náhrade škody, na Okresnom súde v Prešove, preukázané všetky zákonné predpoklady zakladajúce zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej správy. “.

8.1 Sťažovateľ zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

9. Ústavný súd v zmysle § 33 ods. 1 a § 126 zákona o ústavnom súde listom z 23. júla 2019 upovedomil o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie Slovenskú republiku – Ministerstvo financií Slovenskej republiky ako zúčastnenú osobu (ďalej len „zúčastnená osoba“) a zároveň jej oznámil, že má právo sa vo veci vyjadriť.

10. Zúčastnená osoba prevzala upovedomenie 4. septembra 2019, avšak ku dňu rozhodnutia ústavného súdu vyjadrenie nepodala.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení

sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

17. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

18. Podľa § 41 ods. 1 písm. a) zákona č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov (ďalej len „zákon č. 106/2004 Z. z.“) platného a účinného ku dňu odmietnutia prevzatia tovaru, správneho deliktu sa dopustí právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená na podnikanie, ak predá, ponúkne na predaj, skladuje alebo prepravuje spotrebiteľské balenie cigariet, ktoré nie je označené v súlade s týmto zákonom a osobitným predpisom.

19. Podľa § 41a ods. 1 písm. a) zákona č. 106/2004 Z. z. platného a účinného ku dňu odmietnutia prevzatia tovaru priestupku sa dopustí fyzická osoba, ktorá nie je oprávnená na podnikanie, ak predá, ponúkne na predaj, skladuje alebo prepravuje spotrebiteľské balenie cigariet, ktoré nie je označené v súlade s týmto zákonom a osobitným predpisom.

20. Podľa § 41 ods. 7 zákona č. 106/2004 Z. z. platného a účinného od 1. novembra 2015 ak osoba oprávnená na podnikanie predá, ponúkne na predaj, skladuje alebo prepravuje spotrebiteľské balenie tabakových výrobkov označené kontrolnými známkami, ktoré nie sú falzifikátom, a ak sa preukáže, že tieto kontrolné známky boli vydané podľa § 9b ods. 7, ustanovenie odseku 1 písm. a) sa nepoužije.

21. Podľa § 41a ods. 7 zákona č. 106/2004 Z. z. platného a účinného od 1. novembra 2015 ak fyzická osoba, ktorá nie je oprávnená na podnikanie, predá, ponúkne na predaj, skladuje alebo prepravuje spotrebiteľské balenie tabakových výrobkov označené kontrolnými známkami, ktoré nie sú falzifikátom, a ak sa preukáže, že tieto kontrolné známky boli vydané podľa § 9b ods. 7, ustanovenie odseku 1 písm. a) sa nepoužije.

22. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal

do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

23. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

24. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

25. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov,

ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

26. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

27. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy. Okrem toho však arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu môže vyplývať aj z ústavne nekonformného výkladu ustanovení právnych predpisov aplikovaných na prerokúvaný skutkový prípad. Právomoc ústavného súdu konštatovať porušenie základného práva účastníka konania pred všeobecným súdom na súdnu ochranu je založená v prípade, ak dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu je v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych predpisov.

28. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

29. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

30. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie napadnutým rozsudkom, ktorým krajský súd zmenil rozsudok Okresného súdu Prešov č. k. 29 C 37/2015-115 zo 6. apríla 2016 vo vyhovujúcom výroku tak, že zamietol žalobu o zaplatenie sumy 3 132 € s prísl. z titulu nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným úradným postupom a nezákonným rozhodnutím Colného úradu v Prešove, a považuje rozhodnutie krajského súdu za svojvoľné a arbitrárne, pretože krajský súd ako súd odvolací zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie bez akéhokoľvek právneho dôvodu.

31. Zásady uvedené v čl. III tohto nálezu týkajúce sa odôvodnenia súdneho rozhodnutia a vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti (bod 22 až 29) sú preto relevantné aj v danej veci a ústavný súd z týchto hľadísk posudzoval aj sťažovateľom napadnutý rozsudok krajského súdu.

32. Úlohou ústavného súdu bolo preto preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľa dodržané a či sa náležité posúdenie veci odrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok, teda aj v náležitom odôvodnení namietaného rozhodnutia.

33. Krajský súd v podstatnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol:

„24. Odvolací súd v prvom rade preskúmaval otázku vzniku škody žalobcovi v dôsledku nesprávneho úradného postupu colného úradu, či jeho nezákonného rozhodnutia. Žalobcovi škoda v uplatnenej výške doposiaľ nevznikla, pretože sa jeho majetok o túto sumu preukázateľne neznižil. Nedošlo k faktickému zníženiu jeho majetku, žiadna škoda v jeho majetkovej sfére nevznikla. Nedošlo k tomu, aby tovar ktorý mu colný orgán chcel vydať (potvrdením zo dňa 02.08.2011) a ktorý odmietol prevziať nemohol pre svoju osobnú potrebu užívať. Jeho nárok na náhradu škody je predčasný. Súd prvej inštancie poukazuje na zmenu právnej úpravy v dôsledku ktorej nemohol žalobca tovar použiť ani pre osobnú potrebu. Plynutím času od zabezpečenia tovaru až po rozhodnutie o jeho vrátení uplynula doba viac ako troch rokov a došlo k zmene právnej úpravy, ktorá upravovala nové označenie tovaru kolkovými známkami. Tovar označený kontrolnou známkou podľa predpisu účinného do 31.01.2011 (č. 106/2004 Z.z.) bolo možné predávať, ponúkať na predaj alebo skladovať najneskôr do 31.03.2011. Tovar mal byť vrátený žalobcovi až po tomto dátume. Odvolací súd však nesúhlasí so záverom súdu prvej inštancie, že v dôsledku novej právnej úpravy vyššie citovanej, nemohol žalobca predmetné tabakové výrobky užívať pre svoju potrebu. V dôsledku novej právnej úpravy v prípade aj skladovania výrobkov označených kolkovou známkou do 31.01.2011 by to napĺňalo skutkovú podstatu správneho deliktu podľa § 41a ods.1 písm. a zákona č. 106/2004 Z.z. za ktorý by mohla byť uložená pokuta podľa § 41a ods. 2 cit. zákona.

25. Žalobca nie je podnikateľom. V priebehu konania síce tvrdil, že mal záujem o získanie živnostenského oprávnenia, súdu však žiadne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení nepredložil. Súd teda pri rozhodovaní o splnení predpokladu vzniku škody vychádzal z toho, že žalobca ako nepodnikateľ nemohol skladovať takýto tovar, keďže by sa mohol dopustiť priestupku a mohla by mu byť uložená pokuta.

26. V súlade s odvolacími námietkami, ktorým odvolací súd prisvedčuje, a vyššie uvedeným možno vyvodit', že žalobca nebol oprávnený tovar ponúkať na predaj či predávať, a v prípade ich skladovania pre svoju potrebu potom, čo pôvod nadobudnutia tovaru preukázal, by nedošlo voči nemu k začatiu správneho konania pre naplnenie skutkovej podstaty podľa § 41a ods.2 zákona č. 106/2004 Z.z. Až v prípade, ak by skutočne colný orgán takéto konanie začal (aj napriek skutkovým okolnostiam už známym v tejto veci) a bol by povinný žalobca zaplatiť pokutu alebo by došlo k znemožneniu užívania predmetného tovaru, bolo by možné zaoberať sa otázkou vzniku škody. V tomto štádiu konania je možno konštatovať, že vznik škody nebol žalobcom preukázaný, ide o hypotetické tvrdenia.“

34. Ústavný súd v medziach svojej právomoci preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu z hľadísk, ktoré pripúšťa ústavný prieskum súdnych rozhodnutí na základe sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok nie je ústavne udržateľný a sťažovateľom formulované námietky svojou relevanciou odôvodňujú zásah ústavného súdu do uvedeného súdneho rozhodnutia.

35. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu, sťažnostnou argumentáciou, ako aj obsahom vyjadrenia krajského súdu k ústavnej sťažnosti a stanoviskom sťažovateľa k tomuto vyjadreniu konštatuje, že krajský súd opomenul dôležité skutočnosti týkajúce sa prejednávanej veci, a teda ich do dôvodov svojho meritórneho rozhodnutia ani nepojal. Tým sa jeho rozsudok stáva nedostatočne odôvodneným, a to v ústavne významnej miere. Krajský súd nezodpovedal na všetky právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Aj z hľadiska kvality odôvodnenia je preto jeho ústavnou sťažnosťou napadnutý rozsudok ústavne netolerovateľný.

35.1 Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku k otázke vzniku škody uzavrel, že škoda v uplatnenej výške sťažovateľovi dosiaľ nevznikla, k faktickému zníženiu jeho majetku nedošlo a jeho nárok na náhradu škody je tak predčasný, keďže tovar, ktorý odmietol prevziať, mohol užívať pre svoju osobnú potrebu. Tiež jednoducho s poukazom na odvolacie námietky žalovaného dospel krajský súd k záveru, že sťažovateľ nebol oprávnený tovar ponúkať na predaj či predávať, a v prípade jeho skladovania pre svoju potrebu po tom, čo pôvod nadobudnutia tovaru preukázal, by nedošlo voči nemu k začatiu správneho konania pre naplnenie skutkovej podstaty podľa § 41a ods. 1 písm. a) zákona č. 106/2004 Z. z. Tieto svoje závery krajský súd nijako relevantne neodôvodnil, predovšetkým s poukazom na znenie v bode 19 citovaného § 41a ods. 1 písm. a) zákona č. 106/2004 Z. z. Aj napriek tomuto záveru, že by voči sťažovateľovi k začatiu správneho konania pre naplnenie skutkovej podstaty podľa § 41a ods. 1 písm. a) zákona č. 106/2004 Z. z. nedošlo, krajský súd zároveň ďalšou vetou: *„Až v prípade, ak by skutočne colný orgán takéto konanie začal... a bol by povinný žalobca zaplatiť pokutu...“* (druhá veta bodu 26) akoby takúto možnosť pripustil. Tu vzniká otázka, či od sťažovateľa možno spravodlivo žiadať, aby sa prevzatím predmetného tovaru vystavil čo i len riziku porušenia zákona a sankčného konania. Pre úplnosť ústavný súd poukazuje aj na určitú zmätočnosť v odôvodnení napadnutého rozsudku. V bode 24 odôvodnenia v posledných dvoch vetách sa uvádza: *„Odvolací súd však nesúhlasí so záverom súdu prvej inštancie, že v dôsledku novej právnej úpravy vyššie citovanej, nemohol žalobca predmetné tabakové výrobky užívať pre svoju potrebu. V dôsledku novej právnej úpravy v prípade aj skladovania výrobkov označených kolkovou známkou do 31.01.2011 by to napĺňalo skutkovú podstatu správneho deliktu podľa § 41a ods.1 písm. a zákona č. 106/2004 Z.z za ktorý by mohla byť uložená pokuta podľa § 41a ods. 2 cit. zákona.“* Uvedené vo vzájomnom kontexte pôsobí zmätočne, javí sa ako stanovisko odvolacieho súdu, pričom vety si navzájom odporujú.

35.2 Nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci; procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu. Princíp práva na spravodlivý

proces zodpovedá povinnosti všeobecných súdov svoje rozhodnutia nielen riadne odôvodniť, t. j. vysporiadať sa okrem iného so všetkými relevantnými námietkami uplatnenými účastníkmi konania, resp. sporovými stranami, a to spôsobom zodpovedajúcim miere ich závažnosti. Ak tak všeobecný súd neurobí, založí tým nepreskúmateľnosť ním vydaného rozhodnutia, a spravidla tak aj jeho protiústavnosť. Ak nie sú totiž zrejmé dôvody toho-ktorého rozhodnutia alebo sú tieto dôvody rozporné, ako to bolo v preskúmvanej veci, svedčí to o ľubovôli v súdnom rozhodovaní, pričom zásada právneho štátu ľubovôľu v rozhodovaní orgánov verejnej moci zakazuje; len vecne správne (zákonu zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, napĺňa – ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“ – ústavné kritériá vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy. Podobne ako v skutkovej oblasti, aj v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie (subsumpcia skutkového stavu pod zvolené právne normy) nastávajú obdobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež aj so zásadami spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

36. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci všeobecného súdu je opodstatnená len v prípade jej nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

37. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.

Zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci na ďalšie konanie

38. Napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

39. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

40. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

41. Úlohou krajského súdu bude opätovne konať a rozhodnúť v danej veci, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí a majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

VI.

Trovy konania

42. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

43. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

44. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 598,26 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 153,50 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,21 € a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 (stanovisko k vyjadreniu krajského súdu) v hodnote 163,33 € vrátane režijného paušálu v hodnote 9,80 €. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane.

45. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

46. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu